

2. Гриневич С.С., Кузьменко Н.В. Державне регулювання заробітної плати *Науковий вісник. Економіка, планування і управління в лісо виробничому комплексі*. 2016. № 16.3 с. 286.
3. Кутинська І.О., Литвин З.Б. Оцінка трудового потенціалу підприємства. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: «Становлення та особливості регулювання міжнародних економічних відносин*. м. Дніпро. 2016. С.92-96.
4. Кутинська І.О., Литвин З.Б. Деякі аспекти аналізу використання фонду оплати праці. *Матеріали доповідей міжнародної науково-практичної конференції. «Економічні та інноваційні процеси: стан, перспективи та розвиток»* м. Ужгород. 2016. С.134-135.
5. Литвин З.Б. Теорія економічного аналізу: Методичні поради і завдання з дисципліни, для студентів напрямку підготовки «Менеджмент» 6.030601 усіх форм навчання. Тернопіль: Економічна думка, 2010. 224 с.
6. Литвин З.Б. Необхідність економічного аналізу в системі управління підприємством. *Бухгалтерський облік, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку*: зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.- практ. конф. Чернігів. 2014. С.125-127.
7. Литвин З.Б. Проблемні аспекти теорії і практики економічного аналізу. *Теорія і практика економічного аналізу: сучасний стан і актуальні проблеми та перспективи розвитку* : зб. матеріалів доп. учасн. V Міжнар. наук.- практ. конф. Тернопіль. 2011. С.198-200.
8. Процевський О. Визначення права на заробітну плату. *Юридичний вісник України*. 2008. №1-2. С.16-18.
9. Яроцький В.І. Економіко-статистичне дослідження трудових ресурсів України. *Державне регулювання процесів економічного і соціального розвитку*. 2015. №2. С.1-3.
10. Філософський словник/ред..В.І.Жинрука. 2-ге вид. перероб. і доп. Київ: голов. ред. української радянської енциклопедії, 1986. 786 с.

Лучко М.Р.

доктор економічних наук, професор

Мельниченко Т.І.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Виробничі запаси є одними із основних матеріальних активів підприємства, оскільки виступають важливим і незамінним видом майнових цінностей, що безпосередньо беруть участь у процесі виробництва і формування вартості економічного об'єкту. Тому правильне та об'єктивне відображення операцій, пов'язаних із рухом виробничих запасів, у системі обліку дає можливість ефективно управляти процесами поставки та виробництва, формувати адекватні пріоритети розвитку підприємства.

Виробничі запаси складають більшу частину оборотних активів виробничого утворення та виступають основою операційної діяльності. Відтак виникає потреба отримання достовірної та своєчасної інформації про потреби у матеріальних цінностях, граничні норми запасів та терміни поставки, умови та вартість зберігання, методику використання у виробництві. Важливими є знання про перевитрати, псування, нестачі та крадіжки. Тому питання достовірності облікового відображення операцій із виробничими запасами, контролю за правильністю й обґрунтованістю створеної про них інформації не втрачає своєї актуальності.

З цих міркувань учені та економісти приділяли важливу увагу дослідженням сутності виробничих запасів та економічного змісту, ролі в процесі виробництва, класифікації. У економічній літературі використовуються різноманітні поняття і тавтології виробничих запасів. Зокрема предмети праці, товарно-матеріальні цінності, виробничі ресурси, матеріальні ресурси, запаси, оборотний капітал. Кожне із цих понять має власний економічний зміст та враховує у своєму складі виробничі запаси.

Особливістю виробничих запасів є те, що у багатьох галузях виробництва вони формують найбільший відсоток собівартості продукції, а тому є одним із основних факторів, що впливає на фінансові результати, тобто прибутковість підприємства. Їх ритмічне надходження на підприємство сприяє забезпеченню безперервного виробничого процесу, без додаткових втрат, затримок діяльності та простоїв. Окрім того, раціональне використання виробничих запасів є причиною створення економії, тобто заощадження грошових коштів на закупівлю виробничих запасів, що впливає на зниження собівартості продукції та посилення економічної безпеки підприємства. Тому раціональне використання запасів, в тому числі і виробничих, сприятиме ефективному розвитку виробничої діяльності та економіки у цілому.

Вперше про таку наукову категорію як запаси було використано у вітчизняному законодавстві у 90-х роках ХХ століття. Їх сутність була прописана у Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року, а інтерпретація подана у національних стандартах бухгалтерського обліку.

Згідно з ПсБО 9 «Запаси», запасами вважаються активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством. Запаси визнаються активами тоді, якщо є імовірність того, що підприємство отримає економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, і їх вартість може бути достовірно визначена [1].

Таким чином, запасами вважають наявність матеріальних цінностей, до яких можна віднести предмети праці, засоби споживання, а також інші матеріальні ресурси, що беруть участь у процесі виробництва для забезпечення розширеного відтворення, споживчих потреб суспільства, обслуговування соціальної сфери та сфери нематеріального виробництва. Їх відносять до складу оборотних засобів підприємства (тобто оборотного капіталу і капіталообігу, оскільки вирізняють основний, оборотний капітал та капітал обігу підприємства). До оборотного капіталу варто відносити засоби виробництва, наприклад ті ж виробничі запаси, малоцінні швидкозношувані предмети, браковані вироби тощо. Їх термін використання складає менше одного року або операційного циклу, тобто вони повністю переносять свою вартість на вартість виготовленої продукції протягом короткотривалого періоду часу. До капіталу обігу можна включити продукти праці, такі як готову продукцію або ж товари, що зображено на рис. 1.

Особливості обліку та порядок визнання, оцінки та ідентифікації виробничих запасів на рахунках обліку регулює ПсБО 9 «Запаси». Однак вчені та економісти висловлювали власні бачення та пропонували різноманітні тлумачення даної категорії. Підсумувавши їх твердження можна зробити власний висновок, що виробничі запаси – це частина матеріальних активів підприємства, призначених для виробництва продукції чи наступного

продажу, які використовуються протягом року чи операційного циклу і переносять свою вартість на готовий продукт, наділяючи його певною цінністю та якісними характеристиками.

Таким чином, основними характеристиками, що дозволяють говорити про певну матеріальну цінність як виробничі запаси є:

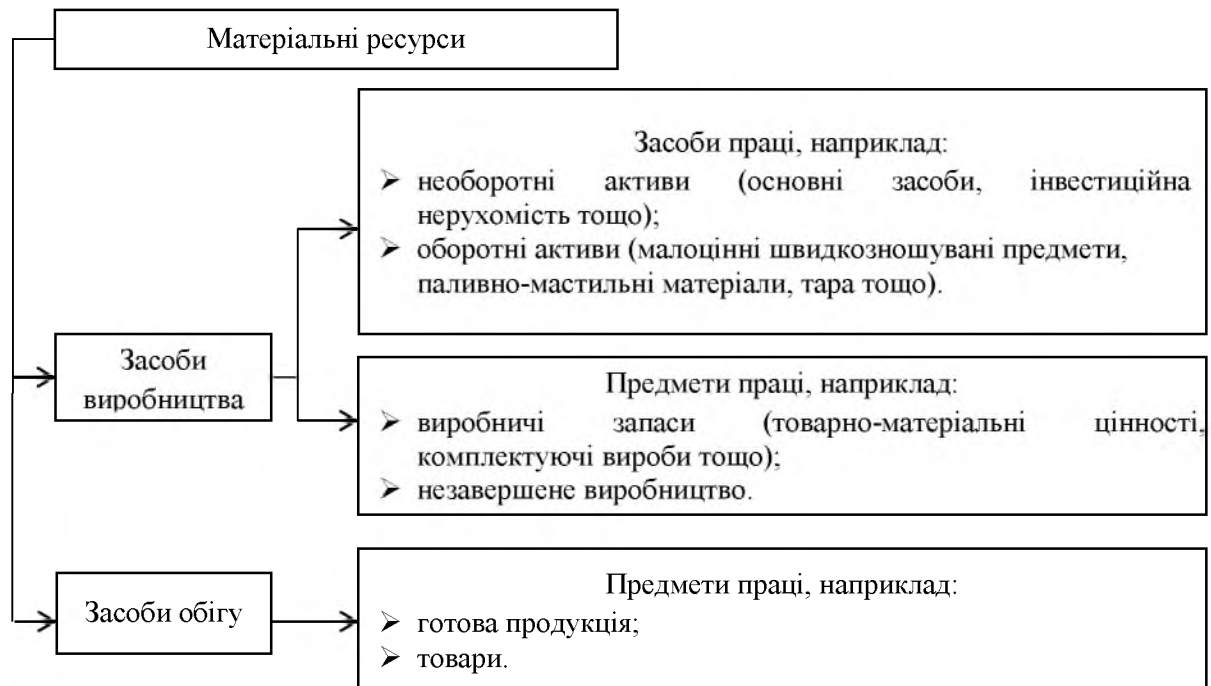

Рис. 1. Класифікація матеріальних ресурсів підприємства

- можливість ідентифікації матеріальних цінностей як активу підприємства;
- умови володіння (виготовлені на підприємстві чи придбані зі сторони);
- термін використання (споживання відбувається протягом одного операційного циклу чи одного року);
- створення вартості кінцевого продукту (у ході виробничого процесу переносять свою вартість на вартість створеного продукту).

Список використаних джерел:

1. Запаси: положення стандарт бухгалтерського обліку №9 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_011
2. Ткачук О. Порівняльний аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду обліку виробничих запасів / О. Ткачук. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.stelmaschuk.info>
3. Харитоновна А. Запаси: обліковуємо правильно / Баланс, 2007.– № 45.– С. 4-5.